Број 44. У Новом Саду у уторак 26. фебруара 1902 Година XXXVII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: за један месец 2 кр. 40 пот. за четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље за четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за цеоу годину 8 круне, на целу годину 4 круне

Појединн бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издаје: „Рада“, дионичарског друштва за издавање српских књига и новина, у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Појединн бројеви стају 10 потура.

Панчево.

У недељу, 24. ов. мес. био је у Панчеву избор варошких представника у оном делу вароши, у коме су Срби у већини. Први пут је био избор већ 2. децембра прошле године, и радикална листа добила је 37 гласова већине, према листи нотабилитетској.

То је био први велики пораз политике нотабилитетске и њихова рада и тај је пораз изазвао сензацију. Знало се да панчевачко грађанство у души не одобрава рад нотабилитета ни у црквеној општини, ни у варошком представништву, ни у питањима наше автономије, нити иначе политике. Али се онда још питало: Је ли већ дошао дан, кад ће већина панчевачких Срба, да подвикне јасно и гласно онима, који већ десетинама година брукају Панчево: — Доста је било вашега!

Многи су сумњали, да ће већина Панчеваца радити по срцу и уверењу, јер је нотабилитетство у Панчеву застрашивало и служило се свима могућим ујдурмама. Па опет, 2. децембар прошле године, донео је нотабилитетима — пораз.

Но тај је избор уништен. Нашло се, да је била формална погрешка од стране чиновника, који је председавао избору. Да је испало друкчије, ко зна би ли избор био уништен и поред оне формалне погрешке.

Но, боље је било овако. Јер на поновном избору показало се, да је панчевачко грађанство још гласније осудило ону несретну кујну. Сад је већина радикалне листе износила не 37, но 118 гласова, више но три пут нег први пут.

Са Панчевом смо дакле, на чисто. То је био последњи бедем оних људи, који су оданде ширили кужан дах по целом Банату, а и Српству. То је био последњи бедем политике увијања, полутанства и средњаштва.

Нотабилитетство је дакле коначно скрано и у Панчеву. И то је значај јучерањих избора. Јер ма како да је била омражена та шарена струја у целом народу, оданде из Панчева се увек и увек ширила поново.

У последње време трајало је нотабилитетство врло јадне дане. Јер је још до пре неке године Панчево водило политику — горде Енглеске: — Ми нећемо ни с ким. Ми за себе! Но притисла их невоља, и они у тој невољи потражише саве за са либералном странком. Но наслонише се на врло трулу греду. Две обрукане странке, не увеличавају једна другој снагу, но само бруку. Баш то, чиме су мислили панчевачки нотабилитети да се спасу, ускорило им је пад.

И последњи покушај Алмажана и другова, да се створи „нова странка“ пониче отуда, што се показало, да су нотабилитети заједно с либералима немоћни. Но и сам тај покушај наишао је на општи смех. Либерална странка је чекала десетак и више дана, пре но што је рекла реч о тој новој странци. И тек кад се јасно и несумњиво уверила, да ће јој Алмажани још повећати слабост, она се сети да то осуди.

Дакле се развијава! Ведри се! Дошло је време, да се бори отвореним визиром. Народ је сит оне забуне и збрке, он хоће начела, а не којекакве неприродне мешавине. И што је главно, он хоће политику отворену, он тражи одлучнији рад. Да је то тако, и не друкчије, то нам показаше и последњи општински избори у Панчеву.

Изборна борба

за српски народни црквени сабор.

Нова странка. Пишу нам из Ковина: Код нас бар у вршачкој дијецези одзвонило је новој странци, и може се рећи, да је пропала пре но што се родила. Једино се показује одушевљење за нову странку код затуцаних патријархових људи. Оно што је та „нова странка“ хтела да учини, а то је, да привуче уз себе радикале, којих је овде огромна већина, није јој испало за руком. Алмажан и другови већ данас знају на чему су. Др. Милан Божески из Ковина, покушава, да се прикаже свету као човек који стоји подаље од патријарха Георгија, а овамо бар је у вршачкој дијецези и сувише познат.

Ми овде знамо, да је он у епархијској скупштини вршачкој, заједно са нотабилитетима панчевачким, радио у корист саборском одбору и његовом патрону оцу Георгију. Због таког држања његовог на епархијској скупштини, он не само да при поновним изборима није више изабрат за епархијског скупштинара, него није изабрат ни за изборника, који бирају епархијске скупштинаре. И тај господин, који је још, тако рећи јуче, овако очигледно неповерење добио, не само у своме месту, него у целој епархији, хоће данас да ствара нову странку. Ако ви то тамо узимате озбиљно, ми не. Ми се још сећамо, да је др. Божески недавно написао у једном листу чланак са пуним потписом имена свога, и назвао оне, који траже да се прегледају патријархови рачуни: — Ordnungsbestien.

Дакле, они који траже реда — бестије. А то све за љубав патријарха. Ми се сећамо, да се тај господин, још недавно, приближио патријарховом листу „Народности“, и написао нешто у њему, тек да му се име тамо нађе. А ко рачуна са Бекићевом, управо са патријарховом „Народности“, с тим не можемо да рачунамо ми. Иначе, чим хоће др. Божески да нас „сложи“ и са познатим патријарховим људима, онда смо већ на чисто, колико је сати. А били смо то и пре. Јесте ли слушали ви о каквом Алмажану и дру Божеском, да беху на велико бечкеречком ил румском авт. збору, или да су те зборове поздравили брзојавно. Они су о тим зборовима мислили онако исто, као и патријарх Георгије. Да др. Божески и другови, неће никога повести за собом, то будите уверени, јер сви ми јасно видимо, да они за другог вуку воду.

* * *

Ульма, 24. фебруара. Мита Клицин, бивши посланик овог срева, био је данас да положи рачун о своме раду на прошлом сабору. Изјављена је жеља, да се он поново кандидује са радикалним програмом за посланичког кандидата овога срева.

*

На многа питања одговарамо: Коначно ће се утврдити листа радикалних кандидата тек кад се срезови и изборна места споразуму са средишним одбором наше странке. Нека имају упутство на уму, које је изашло у 41. броју „Заставе“, а

ПОДЛИСТАК.

ВИКТОР ИГО.

(Поводом стогодишњице од рођења му.)

С руског: *Милован.*

(Свршетак.)

Наполеон и романтизам — на први поглед, чудновато је упоређење! А међу тим, велики завојевач је већма но ико утицао на развиће романтизма, тог не само књижевног правца. Романтизам је прострујао кроз сву Европу у опште, те вратио народе првим временима историје, епоси хероја и постајању народа, пробудио је нацијоналне нагоне, препородио старинску и народну појезију. То беше последња побуна пред трезвеном работом, и нико боље одИга не приказа тај неодређени, теретни и љути период у животу европског друштва.

»Црква париске Богоматере« — роман тај је овенчао громорно здање романтизма, које је подигао Русо. Под величанственим сводовима те цркве, автор је скупио све фантастичке лике опеваних средњих векова, и у том производу, који припада колико романтици, толико и реалној појезији, јасно су оцртани човечански идејали, који се нејасно виде у оној романтичкој магли првих производа. Очајни крици бола и жалости о страдајућем човечанству чују се у том причању. Велики песник је добро чуо све уздахе и молбе, које су излетале из груди покољења, која су се скупљала под сводовима огромнога здања, скупио је све сузе, што су ту проливене, и све је то пренео у свој роман.

И романтичка магла разиђе се испред озбиљних задаћа. Неодређена жалост за прошлошћу, би замењена свесном борбом за друштвене реформе. И Иго се придружи новим тежњама. Но ставши »у редове револуцијонара 1830. године«, он је и надаље уносио у борбу хумане идејале, и написао је ватрену филипику против гиљотине. Опште човечански идејали отеше маха у њему над сувременим средствима борбе, и великоме револуцијонарноме песнику пребацивали су, што је пишући против гиљотине, издао начела 1793. године. Заједно са својим памфлетом против гиљотине, створио је он своју знамениту причу »Последњи дан осуђенога«, а то беше одлучни протест против права располагања човека над животом свога ближњега. Посред друштвене борбе и распаљених страсти, Иго је позивао противнике, да застану и промисле се, јер најдрагоценије је благо човеково његов живот, који нема права да узме човек у човека.

А кад је 1848. године постао чланом уставног одбора, Иго је покренуо новине „Evenement“, где се приказује као велики противник крајњег радикализма, али ватреним поборником слободне штампе, укидања изнимних закона и смртне казне.

Осамнаестогодишње прогонство, којим је велики песник награђен за своја републиканска начела даровало је човечанству нове творевине. Ту, на обали морској, се одао он размишљању и мирном сањању. А резултат тога беше једно од најпојетичнијих и најсмишљенијих дела Игових, дело његово „Contemplations“. Ту су постали његови романи «Јадници» и «Човек што се смеје», у којима се пређашњи романтички елементи сливају с новим смишљеним одношајима живота.

Можда се у наше доба унеколико тривијалном чини та проповед, чији је тај апостол био Иго у годинама свог прогонства. „Contemplations“ и „Légende des Siècles“ проникнути су неизмењивим оптимизмом, дубоком вером у победу правде на крају крајева. Они су препуни безкрајних фразаа о слободи, братству и једнакости. Но и ако та проповед има апстрактан карактер и Иго не ствара никакав одређен политички програм, ти су недостатци ипак искупљени правом искреношћу и појетичким лепотама.

Ових дана слави Француска и сав образовани свет стогодишњицу од рођења великога песника. ЗаИга је већ наступила историја. Скоро две десетине година нас деле од дана његове смрти. И за то време је умукнула партијска мржња,

које упутство издао средишни одбор наше странке и усвојила га радикална конференција.

Нови Сад, 25. фебруара.

Одавно су подизане тужбе против угарског закона о зборовима и удружењима (друштвима), јер је тај закон био непотпун и нејасан, па нарочито није законом утврђено било, кад се збор мора допустити, а кад се може забранити, те у којем случају мора се пустити да се једно друштво оснује, то управо зависи од самоволе опћ. бележника (натароша) и солгабирова, хоће ли се збор допустити. А у том су често претеривали из бојазни од горе или боље препоруке ради, а и са оснивањем друштава иде врло тешко тако, да се управо не зна, како да се дође дотле, да се какво врло важно друштво створи, јер данашњи закон о томе није за то пружио довољно гаранције. Дошло се до те увиђавности и код угарске владе, која је наумила, да изнесе реформу (промене) тога закона пред сабор угарски, чему је већ крајње време било, јер само јасним и одређеним законом, ако се при том оснива на начелу слободоумном, моћи ће се обезбедити слобода збора и договора и удружења, што је такођер један врло важан чинилац у културној држави. Ми ћемо пратити све, што се на том пољу буде учинило, па кад ствар изиђе на претрес пред сабор, осврнућемо се на сву ствар тада опширније. Желети је свакако, да законска основа о том што пре дође пред сабор.

Алавантићев покушај.

Савезници — Алавантићеви. Данас нема више никакве сумње: ко су били савезници Алавантићеви? Зна се: ко је прешао с њим у Србију? Поред два лађара и једног надничара Несрбина, још и Ђура Штрк, штампарски слагач, иначе послужитељ и разносач „Хрватског Бранника“. И ван тога је судска истрага показала, да се у штампарији тога листа штампала и прокламација, коју је пренео Алавантић у Србију, а да је ту прокламацију, сигурно са Ђуром Штрком сложио сам уредник „Хрватског Бранника“.

Ко је „Хрватски Браник?“ То је од свију хрватских листова највећи противник Срба. Тај лист веома често пориче чак и то, да има Срба, па и у Србији и Црној Гори. Тај лист често износи, да су у Србији Бугари и Цинцари, само не Срби.

Данас, кад он помаже Алавантића, јасно је, шта се хтело. И онда још нешто. Алавантић је својим упадом у Шабац, хтео да подражава катанску буну од 1884. године. А тамо где његов покушај одступа од катанске буне, тамо је подражавање Кватерникове буне. Није ни чудо, Алавантић и његови другови могли су да створе само ту мешавину. И Кватерник је са Хрватима ишао да узбуни Србе и Кватерник је прогласио диктатуру и прогласио сам себе хрватским краљем. Ето, откуда Алавантићу „идеје“, које допуњују катанску буну. Сад смо на чисто!

* * *

Епилог афере у Шапцу. „Београдске Новине“ доносе под овим насловом извештај о догађају у Шапцу. Из тога извештаја доносимо што је најглавније. „Двојица чамџија, што су возили Алавантића и који су сада ухапшени, нису улазили у варош, но су под Шапцом чекали, и улазили су у једну крчму да пију ракије. У зору су их нашли жандарми код чамца и кад су их запитали, шта ту раде, рекоше: да чекају господара, да им плати. — Финанси и пожарници су људи већином женђени. Пожарници су пропали трговци и занатлије. Дана 22. фебруара о. г. окован је десетар пожарнички. Он је пред иследницима тврдио, да није чуо прокламацију, што не одговара истини. Кад је пао „ђенерал“, жандарми су се борили са финансима, који су на вратима стражарили и свладали су их. Алавантић је већ у чамцу био у ђенералској униформи, али је на ову био обукао дугачак менчиков, а ђенералске је панталоне задигао, да се не познаду. Ђенералска капа је била у кутији. — У Митровици има неколико озлоглашених сељачких породица. Међу ове спада и породица Штркових. Ови су озлоглашени као кријумчари и убојице. Ђура је нарочито познат као убојица, и због тешке и опасне телесне повреде био је на робији. Особито је био опасан за митровачке Србе. Нека само један пример послужи за илустрацију тог малог, али опасног човека. Једном је седео ноћу у једној митровачкој крчми, у коју је за тим дошло неколико наших Срба. Чим су ови ушли у крчму, он скочи и повиче: „Ево Раца (Срба), биће меса!“ Један од Срба му се одупре, а он извади нож, на што Србин извади револвер. Ђура и сам одмах потеже револвер из џепа и једва су остали Срби учинили мир, да не падне крв.

— Ђура Штрк и Фрања Екштајн са Алавантићем затварали су апсанџију и непослушне жандарме, а кад су револвери припуцали и кад је Алавантић пао, ова два великохрватска витеза стругнуше у апсански канал.

У једном углу апсанскога дворишта има велика рупа, у којој се нечистоћа изручује, а покривена је са дебелим даскама. Храбри витезови су дигли једну даску, скочили у смрад и прљавштину, и ту су сакривени чучали.

Ујутру је онамо наишао један Циганин, који је у притвору, и видео је једног од њих, питао га шта ту ради, и, ма да га је овај молио, да ћути, Цига га је на поље извукао. За тим су извукли и Ђуру.

Алавантић је штампао списе и прокламације у штампарији „Хрватског Бранника“, друговао је са радником у тој штампарији, и дан пре (19. фебр.) дошао је око седам сахата пред ту штампарију, и одатле се са Штрком одвезао.

* * *

Прокламација. Алавантић је своје прокламације лепио на карауле финансиске, као год што их је разбацивао куд год је пролазио. Ову је дужност вршио његов „секретар“ Ђурица — Ђура Штрк.

* * *

Генералска униформа Алавантићева је од фине чоје и израђена је богато и скупоцено. Он је ову униформу, како јављају београдски листови, личио поручио код Чивутина Франкла у Земуну, а у друштву јеромонаха Саве Грбовића.

* * *

Откривено подметање. Београдска „Народна Воља“ пише: Као год што су на рачун будалаштине Алавантићеве хтели неки да напакосте онима који им сметају овде у Србији, тако су и непријатељи Српства покушали да подметну прекосавским радикалима. Тако је „Аграмер Тагблат“ донео, како је Алавантић играо знатну улогу међу Србима у Митровици, и да су екстремни радикали држали код њега тајне конференције, на којима је цела ова ујдурма противу Србије спремљена. И ако се знало да је Алавантић обичан шпијун и продана душа, јер га је као таквог обележио преки суд, када је и сам признао да је шпијун био. Али одједном и ово се подметање откри. Истрагом се дознало, да је проглас Алавантићев својеручно сложио и отштампао уредник „Хрватског Бранника“, Доран. Исто тако се зна, да се из Митровице за Србију Алавантић из тога уредништва кренуо као год што се зна, да му је тај исти уредник и свога момка за пратиоца дао, да му се нађе као „секретар!“ Из тога се очито види, да су наша браћа Хрвати, који имају великог удела у целој овој афери у ономе загребачком листу обележили радикале као прљаве, а од себе одстранили сваку слутњу. Али: „заклела се земља рају да се сваке тајне знају“.

Политички преглед.

Аустријски државни сабор. У седници од петка расправљало се о извештају одбора, што се тиче опсадног положаја у Трсту. После говора председника министарства Кербера, којег су и опет социјалисте прекидале, извршено је гласање о предлогу посланика Еленбогена, да се извештај не узме на знање. И предлог је одбијен са 180 против 76 гласова.

Уређење језичног питања у Аустрији. Прашка „Политика“ доноси нацрт закона о језицима у Аустрији, који су, по њену тврђењу, зготовили Млади-Чеси, а у којем су ове најглавније одредбе: Странке у Чешкој и Моравској могу код свију власти предавати своје усмене и писмене пријаве и тужбе на оба језика. А одлуке имају се издавати на језику, на којем је предата писмена или усмена пријава или молба. Званичне одлуке, које се издају без молбе појединих странака, имају се написати на оном језику, којим говори дотично лице, којег се одлука тиче. На суђењу говори судија оним језиком, којим говоре странке. А где не говоре странке једним језиком, судија се мора старати, да сваки појединац добро разуме оно, о чему се говори на језику, који он не говори. Над вратима појединих звања стајало би два натписа. На првом месту стоји натпис на језику, којим говори већина становништва. А разне књиге воде се на језику, како гласе поднесци. У учевним заводима је званичан језик наставни језик тога завода. У другим звањима и у власти, званичан је језик онај, којим говори већина становника. У мешовитим срезовима имају се употребљавати оба језика подједнако.

Сел и Кербер. Аустријски министар-председник Кербер био је у Будимпешти и саветовао се са министром председником Селом. Прво су се договорили, да предложе и једном и другом сабору, да се изашље квотна изасланства, како би се ова изасланства месеца априла ове године већ могла састати и саветовати. Даље су утаначили да избори делегација буду у априлу, како би се делегације у мају могло састати. Саветовали су се и о заједничкој царини. У овом питању још има несугласица и ове и сад још нису изравнате. Саветовали су се и о другим важнијим економским питањима.

О поравнању. У петак увече дошао је председник аустријског министарства Кербер у Будимпешту, где га је краљ примио у подужу аудијенцију. Кербер је дошао у Будимпешту не само због промене у угарском министарству трговине, него и због предходних послова у ствари автономне ђумручне тарифе. Ђумручна тарифа ће, као што је познато, доћи пред

стишале се страсти и постала је могућом објективна оцена значаја Игова. Иго је последњи представник херојског периода. Његову пријемљиву срцу и разностраном уму, налазиле су одјека све тежње новога времена, али он је сачувао облик, звуке и боје прошлости. Његова идејализација средњих векова, звучи, у исто време, као панегирик културним завојевањима новога времена. Иза његове умерено либералне проповеди, чује се глас човека, који није могао равнодушно да гледа на муке човечанства, који није могао да принесе на жртву слободи патње кажњених. Држећи страну револуцију, он се ужасавао од њенога главнога оруђа — гиљотине. Романтик и песник средњих векова, мрзио је таму и славио светлост знања. Но Иго није био само хумани сањалица с одређеним идејалима једино с «лепим речма». Он је вазда остао веран инстинкту друштвеног прогреса, и у том смислу је он — прави син XIX. столећа. Он се никада није борио против његових идејала, у најбољем смислу те речи. Он је одбацивао његове крајности и погрешке, и износио је његове тежње чисте и неумрљане преступом. А таквим појетама припада завидна судбина. Злоба свакидашња, не ће заслонити од њих опште човечанске идејале. Они остављају човечанству нешто вечно, мило и драго за све епохе и народе . . .

сабор још у течају лета, што долази. У најглавнијим питањима су се владе сложиле, али има ипак још неких замашнијих неспоразума и диференција. Политички кругови, који су посвећени у ову ствар тврде, да је Аустрија готова, да учини неке концесије Угарској у погледу царине на угарске индустријске производе, али тражи за то, да Угарска опет не удара ђумрук на неке сировине, које се прерађују у аустријским фабрикама. Тако нарочито да Аустрија не плаћа ђумрук на вуну, што се доноси у Аустрију из Аустралије. Али угарска влада није рада да пристане на то а у корист вуне из наше земље, те ће ту доћи до тешкоћа. Но крај свег тог обе владе се надају, да ће се отклонити све те тешкоће и да ће се о ђумручној тарифи моћи расправљати у оба сабора одма после одржаних делегација.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. марта ове год. отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше поштов. претплатнике којима је крајем фебруара истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец март обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Народна забава у Новом Саду. Као што се могло предвидети и овогодишња народна забава испала је врло лепо. И велика дворана и она мала до ње у гостионици царице „Јелисавете“ беху пуне света. Нарочито се ове године у врло лепом броју искупише Срби и Српкиње из околних оближњих па и удаљенијих места. И интелигенција се врло лепо одазвала, а посетио је забаву и бачки епископ Митрофан. О програму и току саме забаве рећићемо опширно у идућем броју „Заставе“. Сада ћемо да истакнемо важније и занимљивије догађаје, који се збише пре и после забаве. Српско ратарско сомборско певачко друштво појало је у недељу пре подне у саборној цркви на архијерејској служби, којом је приликом запопљен и њихов сомборски капелан г. Димитрије Бокшан. Друштво је ово појало врло складно, прецизно и лепо, те није ни чудо што је пожњело потпун успех и свако признање. За тим је одбор грађана Новосађана, који је и приредио ову народну забаву, спремио код „Три круне“ а у почаст својим милим гостима заједнички ручак. Ту су пале многе лепе здравице и осим више многаја љета, отпевало нам је сомборско друштво и по некоју лепу песмицу. По подне је сомборско ратарско певачко друштво уз пратњу више овдашњих грађана и Срба и Српкиња са стране отишло каменичком лађом у Каменицу, да походи, поздрави и пољуби десницу неуморног и славног нам песника и родољуба чика-Јове. И када стигоше у скромни дом чика-Јове нађоше ту и епископа Митрофана, који је био дошао да походи чика-Јову. Вредни и врсни коровођа сомборског ратарског певачког друштва и добри слуга олтара Божјег и народа свога, сомборски ђакон и катихета г. Ђорђе Павковић, поздравио је чика Јову врло лепим и дирљивим говором. Нагласио је, како је и друштву и осталом сакупљеном Српству јако жао што чика Јова неће походити данашњу народну забаву. Но они схваћају и разумеју голему тугу и дубоки бол који тако силно потресоше и зацвилише његово племенито срце наглом, брзом и прераном смрти његових мезимица поћерака. Анке и Маце. Но они немогоше срцу своме одолети, а да не одговоре својој светој дужности и својем големом признању, те да дођу, да га виде, пољубе му десницу и пожеле му, да још много година поживи сретније и задовољније на срећу, славу и поност српскога народа. Бурно: живео наш дични чика Јова, заорило се громко из раздраганих груди свију присутних. А чим се стишаше громовити усклици поздравни, сомборско ратарско певачко друштво отпевало је многаја љета. За овим је отпевало још две три песме, да би разгалило бар за мало сетно срце чика Јовино. Чика Јова је ганут овим скромним признањем захвалио са неколико топлих и срдачних речи певачима и њиховом врсном хоровођи. И како не може пољубити све певаче и певачице, то је молио и једне и друге, да из своје средине изаберу по једног члана (певачицу и певача) да се с њима пољуби. Они после нека у име његово однесу кући својој пољубац и поздрав његов својим милим код куће и у месту. Но још их моли да се при изборима не свађају. И доиста је, нарочито код женских овај избор врло тешко ишао, јер је свака хтела да баш њу пољуби чика Јова. Код мушких је овај избор већ лакше ишао, (али и ту не тако лако) јер признаше своме другу гуслару првенство, да се пољуби с чика Јовом. Бачки епископ Митрофан, који је целим овим призором врло ганут био, дирљивим речима је ословио чика Јову и нагласио, како се врло радује, што је баш у дому чика Јове био саучесник овог одушевљеног народног признања. И најтоплија му је жеља, да са се својим народом нађе и другде у оваковом расположају, оваковој доброј вољи и лепој слози и споразуму. То му је топла жеља а на томе ће и радити. И врло јако се радује што су његови мили сомборци дошли да поздраве чика Јову. Српско сомборско ратарско певачко друштво поздравило је и епископа Митрофана отпојавши му: „Тон деспот“. У том је било већ и време, да се иде на лађу за Нови Сад, да се не би задоцнило за забаву. Чика Јова је задржавао и певаче и остале миле госте своје, да још мало остану у дому његову, али је попустио, кад је видео да је доиста време поласку. Покушао је да бар остале госте задржи, а то је исто чинио и епископ Митрофан, но ови изјавише да им је врло жао, али су допратили сомборце и с њима ће у друштву и натраг. Осим тога и за њих је време да се већ врате и спреме за народну забаву. Опроштај је био врло срдачан и дирљив. Сви чланови редом прилазише руци чика Јовиној и епископа Митрофана, па и они многи каменичани који дођоше у дом чика Јован, са сомборским српским ратарским певачким друштвом. Са сомборским певачким друштвом дођоше на народну забаву и до десетак врсних и ваљаних сомборских Срба грађана и они с њима заједно походише и поздравише чика Јову. Сомборски грађани Срби, као да бираше, кога ће из средине своје да пошљу, тако беху то кршни и ваљани ђетићи, како по свом спољњем облику тако и по родољубиву откуцају србинскога срца свога! — Сутра дан по народној забави изашло је сомборско ратарско певачко друштво са грађанима сомборским и многим овдашњим на успенско гробље, да испуни још једну свету и милу дужност своју. Изађоше на гроб свом великом сину, своме диву Милетићу. Ту се нашао случајно и овдашњи свештеник г. Божидар Поповић, те умољен одржао је на гробу Милетићеву кратак помен, а сомборско ратарско певачко друштво целивало је гроб Милетићев и отпојало: Вечна му памјат. — Евала браћи Сомборцима, евала њиховој момчадији и њиховим сејама, који тако лепо испунише србинске дужности своје и указаше своје скромно признање онима, који га заслужише и заслужују. И кад тако раде нема сумње, да ће се убрзо испунити и она њихова топла жеља, да се Сомбор пробуди из садашњег мртвила свога, и у колу народне борбе, поведе и он, као што је некад водио, но сад кривицом претежног дела интелигенције своје, за час учмао, задремао. Толико, као што напоменух о овим важнијим догађајима, а сутра, о самој народној забави.

—б.

Мало чардаша на рибљој вечери — са саборским послаником. Из Сремске Посавине нам пишу: „Е, да је жив И. Округић, који је опевао „три славе“ у Срему („јер милина живет' је у њему“) додао би још једну сремску славу: Хртковце, који се прославише са чардаша и рибље чорбе, коју приредише неки у почаст свом посланику, а то је баш и прилика, јер и посланик (др. Шевић) је ћутао као риба на сабору, па му рибља чорба и подобајет. А и чардаш игру приредише, да је бар посланик поиграо у Хртковцих, кад је не мога да поиграо у Пешти као — делегат, јер по туђим нотама уме он добро да игра. — И баш кад се — после добре рибље вечере — одиграо неколико пута оштро и ватрено чардаш, а одигра га и наш посланик са хртковачким фрајлама, хитрим играчицама, упаде од некуд депутација, да моли господина посланика, да изради потпору код владе ради изграђења улице, која води на гробље, но разиграни и од чардаша раздрагани посланик довикну депутацији: „Ви дођосте, да ме овде молите, а ја сам мислио, да сте дошли да ми честитате, како добро играм чардаш“. — Депутација се изгуби од чуда све натрашке излазећи, а у себи је мислила: „Видимо да добро играш чардаш, али чардашем не покалдрмисасмо нигда нашу блатњаву улицу.“ ?

Прослава педесетогодишњице од Николе В. Гогоља. Прослава ова почела је у руским варошима богослужењем за покој душе великог покојника. У саборној цркви св. Тројице и у другим црквама у Варшави била је прво литургија а после парастос. Служио је архиепископ холмски и варшавски Јероним с многим свештеницима. Народа је било свугде пуно. После тога је продужена прослава у просветним заводима, где су многи ученаци говорили о значају рада Н. В. Гогоља. Читани су поједини умни производи Гогољеви као „Украјинска ноћ“, одељци из романа „Мртве душе“, „Тарас Буљбе“. Биста Гогољева је обложена венцима и певане су разне песме у славу покојникову. Слично овој прослави, испале су и оне у другим варошима. Нека је засад и од наше стране изречено: Слава великоме Гогољу! А уједном од бројева, што су на реду, проговорићемо о покојнику као књижевнику и човеку опширније.

Измена поступка при полагању испита зрелости. Угарски министар просвете издао је наредбу, по којој од сад при полагању испита зрелости, не морају матуранти израђивати писмене задаће превађајући с мађарског (односно с матерњег језика) на латински језик. Сврха учења латинског језика је, да се упозна дух тога језика, и зато није потребно да ученици превађају са свог матерњег језика на латински, поједине писмене задаће. Нема сумње, да је ово укидање латинског пензума од знатне олакшице за гимназијске матуранте. Међу тим као прелазно одређење у министровој наредби важи оно, што каже, да ће се ове године дати матурантима изузетно две теме, мађарско-латинска и латинско-мађарска, и они ће моћи да изаберу, која им се боље свиди. — Уједно је министар просвете послао допис управама средњих завода, да професори одрже конференцију, како би се умалио број феријалних дана при крају школске године, пред полагање испита зрелости. А министар жели, да и после 15. маја буде предавања — нарочито у престоничким заводима — а не као до сад, да због матуре и испита у појединим разредима обуставе се предавања одма у почетку прве половине маја.

Оснивање српске земљорадничке задруге у Руми. Успех „народне забаве“ одржане у Руми прошле недеље као да ће бити брзо постигнут, јер су се румски ратари већ покренули, да земљорадничку задругу оснују, а на челу том покрету стоји ваљан и честит ратар румски Јован Јовић. Чујемо, да су ишли већ у Инђију, да се код инђијске земљорадничке задруге о свему, што се тиче задруге, поуче, па да и они подузму потребне кораке ради оснивања. А и од интелигенције румске наћи ће се већ, који ће потпомоћи тај корак и саветом и делом, те је свакако изглед, да ће и Рума за кратко време доживети, да има једну српску земљорадничку задругу. Е, па нека је срећно!

Немачки цар у Петрограду. Париски лист „Фигаро“ јавља, да је руски цар позвао немачког цара Виљема на маневре руске флоте, који ће бити на лето.

Немачки „шулферајн“ и ердељски Саси. Из Дармштата јављају, да је хесенско-дармштатска влада вотирала 200.000 марака „шулферајну“, да се овај стара и помаже народносне ствари аустријских и ердељских Немаца.

Погубљене анархисте. Из Париза јављају, да је војни суд у Барцелони осудио на смрт ухапшене анархисте и дао их погубити.

Објава годишњег вашара. Идући новосадски годишњи вашар одржаће се 9. (22.), 10. (23) и 11. (24) марта ове године, на који се свињи и остала марва из таких места, где не влада марвена болест (изузевши Хрватску и Славонију) дотеривати може.

21,654 брака. По статистичким подацима, склопљено је у Угарској у јануару *21,654* брака. Од тога пада на Хрватску и Славонију *2,922*. Лане је било у том месецу *16,781* брак. У толнанској жупанији било је највише сватова, а најмање у фогарашкој. Од вароша било је највише у Сегедину (183) а најмање (10) у Фијуми. Мешовитих бракова било *1,568*. Хришћанско-чивутских било је 24. Од тих 13 хришћана узело Чивуткињу, а 11 Чивута узело је хришћанку за жену. Осим тога узели су Чивуткиње њих двојица, који су без вероисповести. Од 350 случајева, 169 бракова је склопљено под условом, да се деца крсте у очевој вери, а 181 у материној. Од тих је у корист католичке вере 212, реформ. 94, аугустинске 29, грчко-католичке 11, а по 1 источно-православне, унијатско-чивутске. Од хришћанских невеста, које се удале за Чивуте, само је једна примила Мојсеову веру. А од оне двојице безверника, један је примио такође Мојсеову веру.

Време. Очекивати је променљиво, ветровито али топло време, а местимице кишу.

Вода. Дунав до Будимпеште опада, одатле расте. Сава до Митровице опада, а ту расте. Тиса опада.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 25. фебруара.

Панчево. Радикална листа при избору варошких представника у српском срезу победила сјајно. Добила 308 гласова, нотабилитетска 190. Одушевљење неописано.

Јавна захвала.

Овдашња српска омладина приредила је на месне покладе о. г. забаву с игранком у корист српске читаонице у читаоничкој дворани. Први део који се састојао из пет тачака, испао је на опште задовољство присутне многобројне публике. Други део забаве отпочео се са играњем кола. Од 14 мешовитих игара беху већином српске. Игранка је у највећем расположењу текла до пред саму зору.

Ова забава је поред моралне и с материјалне стране врло добро испала, јер заиста је похвале достојно, да је наша интелигенција с изузетком некојих, блистала својом присутношћу, од којих многи приложише добровољне мрилоге нашој читаоници. Исидор Николић 6 кр. 80 пот., по 2 круне: Милош М. Поповић окр. протопрезвитер, Емил Сарајлић, Оца Милчић, Емил Никовиц, Коста Михајловић, Др. Милутин Мајински, Сима Француз, Милош Љубиша. Стеван Кекезовић 3 круне, Шандор Секељи 2 кр. 20 пот., Цвета Крајинов 1 кр., Др. Шварц 80 пот. А. Вајс 80 пот,. Душан Ђорђевић 60 пот., Васа Живановић 60 пот., Каролина Винтерфелд 80 пот., Миленко Протић 1 кр. 60 пот., окружни судац 40 пот., Вилхелм Виг 40 пот., Шандор Барта 80 пот., пот., Стеван Дунђерски 60 пот.,Тоша Ђулинац, Стеван Бориш по 50 пот., Сима Ронаји 40 пот., Велимир Милчић 40 пот. Свима поменутим приложницима нека је најтоплија благодарност од стране Српске Читаонице у Жабљу.

Жабаљ, на месне покладе 17. фебр. (2. марта).

Књижевна вест.

Изишла је из штампе књига:

Како се бирају посланици

за српски народни црквени сабор?

У овој књизи су ови одељци: Увод од Јаше Томића. — Изборни ред са тумачењем од дра Жарка Миладиновића. — Прилог изборном реду за српски народни црквени сабор. (У овом одељку има поред старог броја душа у појединим местима још и број душа из 1900. године.)

56 страна осмине. Цена је књизи 10 новчића. — Препродавци имају 33% рабата.

Поручбине нека се шаљу на г. Косту Леру у Нови Сад.

У издању друштва »Рада«, а код потписаног могу се добити ове књиге:

ДЕВЕТСИЉЕ

из биљежака у прози

Србина мухамеданца

АЛИВЕРИЋА ТУЗЛАКА

упјесмио

ЗМАЈОВА.

Цена 1 круна, са поштарином 1 круна и 10 пот.

Је ли српски народ дегенерисан (покварен)?

Од А. С. Д.

Цена 80 потура, са поштарином 90 пот.

МЕЂУНЕВЕНЧЕ

III.

ЧИТАНЧИЦА ЗА ВЕЋУ И МАЊУ ДЕЦУ

Приредио **Чика Змајова.**

Цена 40 потура, са поштарином 45 потура.

Нови Сад, фебруара 1902.

Коста Лера
главни повереник друштва „Рад.“

У издању друштва „Рада“ изишао је 11. број

НЕВЕНА

Чика Змајовина листа.

Цена је „Невену“ на годину 6 круна, на две трећине године 4 круне, на једну трећину године 2 круне. — Претплата се шаље једино администрацији „Невена“ у Нови Сад.

☛ Још се могу добити сви бројеви од 1901. и од ове године.

ПЕДЕСЕТОГОДИШЊЕМ ПОМЕНУ
ОД СМРТИ
ВЕЛИКОГ СРПСКОГ ПЕСНИКА ВЛАДИКЕ ЦРНОГОРСКОГ
ПЕТРА ПЕТРОВИЋА-ЊЕГОША

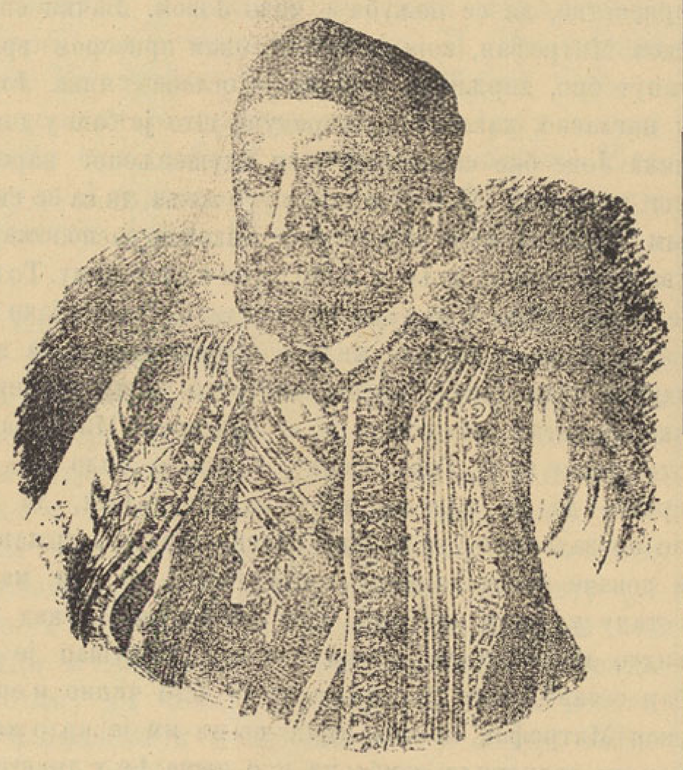

издали смо:

ГОРСКИ ВИЈЕНАЦ

са истумаченим речима за разумевање овога јединственог и дивнога спева великог песника.

ЦЕНА ЈЕ — ☛ 80 НОВЧИЋА. ☚

Ко нам новац у напред пошаље добиће књигу у крстоплету о нашем трошку.

СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА
БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА
47 6— У НОВОМ САДУ.

ОГЛАСИ.

ОГЛАС.

Црквени одбор српске православне црквене школске општине новосадске у својој редовној седници од 15. (28.) фебруара 1902. број 47. наредио је, да распише лицитацију на оне станове, којима истичу уговори 31. октобра 1902. год. и то.

У кући бр. 38. у главној улици.

1. један стан у првом спрату састоји се из 3 собе са сокака, 1 дечија соба, 1 ручаоница, 1 предсобље, 2 собе из авлије, 1 кујна, 1 шпајз, и у подруму велика комора за дрва и цео затворен ходник са засебним уласком.

2. У другом спрату: један стан са 3 собе са сокака, 1 соба из авлије, кујна, шпајз, и комора за дрва; — два стана са 2 собе са сокака, 1 собе из авлије, 1 ручаоница, 1 кујна 1 соба за млађе, два шпајза и по 1 комора за дрва.

У кући бр. 40 у главној улици.

1. У првом спрату: један стан, састоји се из 4 собе са сокака, 2 предсобља, 2 собе из авлије, 2 кујне, 1 шпајз, 1 подрум, таван и 2 коморе за дрва.

2. Један магазин који засебно лежи у дворишту.

У кући бр 1879. у ћурчинској улици

цела кућа осим једног дућана а састоји се у првом спрату из 6 соба, предсобљем и кујном, а при земљи из 4 собе, кујном и шпајзом.

Овим се заказује офертна лицитација, и умољавају се рефлектанти да своје оферте до 15. априла п. р. к. подписаној општини поднесу; а на коверту назначе да је оферт за стан.

Из редовне седнице црквеног одбора од 15. (28.) фебруара 1902.

У Новом Саду, 25. фебруара (10. марта) 1902.

Паја Ћурчић, књиговођа. 125 1—3 **Петар Попадић**, председник.

СПОМОЋНИК

МОДНО-МАНУФАКТУРНЕ СТРУКЕ,

свој струци подпуно вичан, исто и у продавању памука, добар продавац и солидан, говори 4 језика. Стар 23 године, изврсне референције. Захтева плату месечно 100 круна фикс, или кост, квартир и 50 круна. Ступити може одма. Акцептанти молиду се своја писма на администрацију овог листа под шифром: „СРЕТАН ГОСА“ благоизволе слати. 119 2—2

ОБЈАВА.

Митровачка српска црквена општина издаје

2 ОГРОМНА ДУЋАНА,

који сада сачињавају

* 1 ДУЋАН *

са 4 велика излога и 2 улаза, са 2 пространа магацина скопчана са дућаном и уласком у подрум и таван.

Дућан је згодан нарочито за кожарску трговину у великом, која обухвата цео Срем и која и данас постоји у истом дућану од пет година дана, а који се налази на најлепшем месту, до српске православне св. цркве, а у новосаграђеном **„СРПСКОМ ДОМУ“.**

Дућан се издаје 14. августа по новом календару 1902.

У **МИТРОВИЦИ,** 24. фебруара (9 марта) 1902.

Др. АЛЕКСАНДАР пл. РОКНИЋ,
122 1—3 председник црквене општине.

Бр. 60./902.

Објава.

Управни одбор за руковање ритским земљама, јавља, да ће на јавној лицитацији од дана лицитације па до 1. септембра, односно 15. октобра, за каћки рит до 1. новембра 1902. за готов новац под закуп издавати следеће ритске земље:

1490 јутара ораће земље у чурушком риту I. заливу.

420 јутара ораће земље у надаљском риту I. заливу.

714 јутара ораће земље у госпођиначком риту I. заливу.

1088 јутара ораће земље у жабаљском риту I. заливу.

304 јутра ораће земље у жабаљском риту II. заливу.

644 јутра ораће земље у каћком риту VI. заливу.

592 јутра ораће земље у горњо-ковиљском риту VI. заливу.

120 јутара ораће земље у доњо-ковиљском риту VI. заливу.

Лицитација почеће на лицу места у 8 сати ујутру, и то:

19. марта (1. априла) 1902. почиње у чурушком риту, непрекидно прелази у надаљски затим у госпођиначки рит;

19. марта (1. априла) почиње у жабаљском риту I. заливу, затим у жабаљском II. заливу;

21. марта (3. априла) 1902. почиње у каћком риту;

26 марта (8. априла) 1902. почиње у г. ковиљском, и затим у д. ковиљском делу рита.

П. Т. позивају се у одређено време на лице места.

Местне власти умољавају се, да ову објаву у месту за времена обнародују.

У Тителу, 2. марта 1902.

Теодор Милошев,
124 1—3 подпредседник.

Гостионица код „три круне“.

Почињући од четвртка 28. (13.) фебр. точићу:

Мушкателер стари по.	1 кр.	од литре.
Ризлинг	80 пот.	„ „
Шилер	72 пот.	„ „

Прекосутра, у среду у вече, приређујем рибљи паприкаш.

Јозеф Андерлик,
123 1—3 гостионичар.

ПОЛОВИНА ЈЕДНОГ

ПАРНОГ МЛИНА

који врло добро ради на ујам (ушур), који лежи на жељезничкој прузи Будимпешта--Земун, у близини Н. Сада, удаљен само 5 минута, на плодном земљишту, продаје се због породичних околности, под врло повољним условима. Ближа извешћа даје

120 2—2 **Dampfmühle, КИСАЧ.**

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.